

Onderwerp: **Toegepast Zand in Barneveld.**

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Kennis te nemen van de onderzoeken met betrekking tot de toepassing van een partij zand in de gemeente Barneveld.
2. Het budget voor de kwestie Toegepast Zand met €120.000 te verhogen en de post Incidentele Begrotingsruimte 2019 met €120.000 te verlagen.

1. Inleiding

Het Team Ketentoezicht van de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) heeft in december 2016 een risicoanalyse opgeleverd met betrekking tot de activiteiten van de firma Vink in relatie tot het voldoen aan wet- en regelgeving, onder meer met betrekking tot de keten 'grond'. De uitkomsten van deze analyse gaven de ODR aanleiding tot het instellen van diep administratief toezicht, uitgevoerd in de periode december 2016 tot juli 2017. In het deelrapport van 14 augustus 2017 (TKGO/VINK) zijn de onderzoeksbevindingen ten aanzien van verontreinigde grond neergelegd. De constatering in het rapport dat een partij zand was gekeurd en vervolgens was herkeurd onder een andere beoordelingsrichtlijn riep vragen op over de toepassing en de kwaliteit van het bewuste zand, dat onder meer was toegepast in nieuwbouwwijken in de gemeente Barneveld.

Toen wij op de hoogte zijn geraakt van deze kwestie hebben wij ons eerst vergewist dat er geen risico's voor de volksgezondheid bestonden. Daarna hebben wij ons gefocust op het helder krijgen van deze kwestie en hebben wij een zorgvuldige communicatie voorbereid. Voordat deze communicatie echter kon plaatsvinden, bracht het televisieprogramma *Zembla* op 5 november 2018 het nieuws naar buiten. Dit leidde tot veel onrust en onzekerheid over de kwaliteit en de geschiktheid van het toegepaste zand, met name onder de bewoners van de locaties waar het zand (mogelijk) was toegepast. Op 9 november 2018 hebben wij in een extra raadsvergadering met uw raad gesproken over deze kwestie. In deze vergadering is door ons toegezegd dat een drietal onderzoeken zou worden uitgevoerd, namelijk:

1. Een onafhankelijk onderzoek door een gespecialiseerd bureau naar de precieze toepassingslocaties en de kwaliteit van het toegepaste zand;
2. Een onderzoek naar hoe de gemeente Barneveld omgaat met meldingen op grond van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk);
3. Een rapportage van de gebeurtenissen die zich (na 1 november 2018) hebben voltrokken in dit dossier.

Met het onderhavige raadsvoorstel leggen wij de rapportages van de uitgevoerde onderzoeken aan u voor. De rapportages zijn als bijlagen bijgevoegd.

2. Effect

Door deze onderzoeken is helder en duidelijk geworden waar het bewuste zand is toegepast en welke kwaliteit het heeft. Verder is inzichtelijk gemaakt hoe de gemeente Barneveld omgaat met meldingen op grond van het Besluit bodemkwaliteit. Tenslotte is transparant weergegeven hoe wij sinds 1 november 2018 in dit dossier hebben gehandeld.

3. Argumenten

Ad. 1. Onderzoek naar de toepassingslocaties en de kwaliteit van het zand.

Wij hebben Royal HaskoningDHV (verder: RHDHV) opdracht gegeven om te onderzoeken waar het bewuste zand in de gemeente Barneveld is toegepast en wat de kwaliteit daarvan is. In eerste instantie verwijzen wij u voor de onderzoeksresultaten naar het rapport van RHDHV 'Toepassing van zand uit partij 400715 in Barneveld' d.d. 19 maart 2019, referentie [BG4682IBRP190319] (**bijlage 1**).

Met betrekking tot de onderzoeksvraag naar de toepassingslocaties heeft RHDHV achterhaald waar het bewuste zand in de gemeente Barneveld is toegepast. In § 3.4 van het rapport, 'Verificatie toepassing en toepassingslocaties' (pag. 13 e.v.), staat beschreven op welke locaties het zand is toegepast en waarvoor het zand gebruikt is. Vervolgens heeft RHDHV onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het zand. In § 4.1 'Strategie verificatie kwaliteit zand in toepassing' (pag. 25 e.v.) is de onderzoekstrategie, die hierbij gehanteerd is, uiteengezet. Het onderzoek naar de kwaliteit van het zand is uitgebreider dan wettelijk voorgeschreven; er is meer en dieper bemonsterd en de monsters zijn op meer stoffen geanalyseerd. Daarnaast is ook het grondwater onderzocht. Wij wilden hiermee onze inwoners maximale zekerheid geven. De onderzoeksopzet en de conclusies van RHDHV worden onderschreven door Arcadis als onafhankelijk deskundige tegenlezer (**bijlage 2**).

Uit het onderzoek van RHDHV blijkt dat:

- in verreweg de meeste gevallen (99%) de achtergrondwaarde niet wordt overschreden, danwel onder de maximale waarde voor de bodemfunctieklassen wonen blijft. Het zand wordt hiermee, vanuit de Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit aangeduid als geschikt voor wonen;
- bij de controle van de kwaliteit van het grondwater (Veller II, cluster J) geen bijzonderheden zijn vastgesteld;
- bij één monster, onder de bestrating van Ternate in Eilanden-Oost, is een verhoogd styreen-gehalte aangetroffen, waarmee de wettelijke norm voor de bodemfunctieklassen 'wonen' wordt overschreden. De hoeveelheid styreen blijft evenwel onder de interventiewaarde.

Op basis van nader onderzoek is de omvang van de verontreiniging in horizontaal en verticaal vlak afgeperkt. De verontreiniging heeft een oppervlakte van maximaal 64 (8x8) m² en een dikte van 0,5 m (van 0,5-1,0 m-mv). De omvang bedraagt daarmee 32 m³ (ongeveer 55 ton). In § 6 'Conclusies en aanbevelingen' (pag. 48) adviseert RHDHV om de lokaal aanwezige verontreiniging met styreen door ontgraving te verwijderen en de ontgraving aan te vullen met schoon en gecertificeerd zand. Deze aanbeveling nemen wij over.

Ten aanzien van de herkomst van het zand merken wij op dat wij Vink meerdere malen hebben verzocht om ons hierover informatie te verstrekken, zodat RHDHV een onafhankelijke verificatie van de kwaliteit van het zand voor reiniging kon uitvoeren. De informatie die Vink in dit kader heeft verstrekt was daartoe evenwel ontoereikend. Vervolgens hebben wij Gedeputeerde Staten van Gelderland verzocht om deze informatie door de ODRA te laten vorderen. Gedeputeerde Staten zagen daar evenwel geen grondslag voor. Gelet op het ontbreken van afdoende informatie over de herkomst van het zand heeft RHDHV een aantal monsters ook (aanvullend) geanalyseerd op het zogenoemde standaard analysepakket NEN Grond (zie pag. 27 voor alle stoffen waaruit dit pakket bestaat). Door deze zorgvuldige en uitgebreide analyse van het zand zijn wij van mening dat informatie over de herkomst van het zand in redelijkheid niet meer bij kan dragen aan het onderzoek naar de kwaliteit van het zand.

Ad. 2. Onderzoek naar hoe de gemeente Barneveld omgaat met meldingen op grond van het Besluit bodemkwaliteit.

Wij hebben BMC opdracht gegeven om dit onderzoek uit te voeren, waarbij de onderzoeksvragen zijn:

1. In hoeverre voldeed de gemeente Barneveld in 2015 aan haar publieke en private verantwoordelijkheid volgens het Bbk?
2. In hoeverre voldeed de gemeente Barneveld in 2018 aan haar publieke en private verantwoordelijkheid volgens het Bbk?

Voor de onderzoeksbevindingen verwijzen wij naar het rapport van BMC 'Bodembewust' d.d. 19 maart 2019, met projectnummer PO006394 (**bijlage 3**). In 'Conclusies en aanbevelingen' (pag. 3-7) constateert BMC dat in 2015 (de werkwijze van) de gemeente Barneveld niet voldeed aan de geldende eisen van het Bbk. De meldplicht werd niet uitgevoerd en er was in 2015 te weinig capaciteit voor het toezicht en de handhaving voor zowel het afhandelen van de meldingen als het vrijeveldtoezicht. De focus van de gemeente als bevoegd gezag lag in die periode op de kaderstellende rol en eventueel benodigde bodemsaneringen.

BMC stelt echter ook vast dat er sindsdien goede ontwikkelingen hebben plaatsgevonden en dat in 2018 de gemeente, zowel als bevoegd gezag als ontwikkelaar, in de basis voldoet aan de eisen van het Bbk: de gemeente heeft de melding voor het toepassen van grond (bij ruimtelijke projecten) in het moederbestek opgenomen en daarnaast toetst de Omgevingsdienst de Vallei (OddV) alle binnengekomen meldingen voor het toepassen van grond en verzorgt zij het vrijeveldtoezicht. Daarnaast zijn er ook meer waarborgen, zodat de gemeente in beide rollen kan voldoen aan de eisen van het Bbk. De afspraken en afstemming tussen de gemeente en de OddV over rollen, taken en verantwoordelijkheden en de intensievere kennisoverdracht hebben hieraan duidelijk bijgedragen, net als de benoeming van een coördinator grondstromen. BMC stelt verder dat met de ingezette lijn en de implementatie van de aanbevelingen die zij heeft gedaan (pag. 6 e.v.)

de gemeente Barneveld ook in staat is om blijvend aan de eisen uit het Bbk te voldoen. De aanbevelingen die BMC doet in haar rapport nemen wij over.

Ad. 3. Een rapportage van de gebeurtenissen die zich na 1 november 2018 hebben voltrokken in dit dossier.
U heeft ons verzocht om, in aanvulling op de eerder verstrekte memo's en tijdlijnen, de gebeurtenissen op een rij te zetten om zo een overzicht te hebben hoe wij vanaf 1 november 2018 in dit dossier hebben gehandeld. Dit overzicht is als **bijlage 4** (Rapportage Toegepast Zand) bijgevoegd. Korte tijdshelpe verwijzen wij naar de betreffende bijlage.

4. Uitvoering

Planning/communicatie:

Op 21 maart 2019 worden dit voorstel en de bijlagen openbaargemaakt via iBabs en de gemeentelijke website en zijn daarmee voor een ieder te raadplegen.

Evaluatie/controle:

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 30 januari 2019 ingestemd met het initiatiefvoorstel van BI en de VVD om het presidium opdracht te geven om voor de raadsvergadering van 6 maart 2019 een concreet voorstel voor te leggen voor het instellen van een raadsonderzoek naar het toegepaste zand en dit onderzoek op te dragen aan een externe commissie. In de raadsvergadering van 11 april 2019 neemt uw raad hierover een besluit.

5. Financiële gevolgen

Het onderzoek naar de kwaliteit van het zand en de behandeling van het dossier Toegepast Zand, hebben de achterliggende maanden veel inzet gekost. Er is een flinke inspanning geleverd om binnen een redelijke termijn tot maximale duidelijkheid te komen voor de bewoners.

Recent is een raming opgesteld van de totaalkosten die hiermee samen hangen, van zowel de interne capaciteit, de ingehuurde capaciteit en de onderzoekskosten. Deze totaalkosten worden momenteel geraamd op € 345.000 en vallen uiteen in twee delen:

1. de benodigde interne ambtelijke capaciteit wordt momenteel geraamd op € 125.000. Deze kosten zijn gedekt in de gemeentelijke begroting.
2. de externe kosten van de kwestie worden momenteel geraamd op € 220.000. Dit bedrag bestaat uit ingehuurde capaciteit (€ 100.000), onderzoekskosten (€ 80.000), weghalen en vervangen van het lokaal verontreinigde plekje zand in Eilanden-Oost (€ 15.000) en diverse kosten (€ 25.000). Er is reeds een budget van € 100.000 gereserveerd voor de kwestie Toegepast Zand en daarom is het nodig om dat budget met € 120.000 te verhogen.

De kosten van het raadsonderzoek zijn hierin niet meegenomen.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
H.F.B. van Steden dr. J.W.A. van Dijk

Bijlagen:

1. Onderzoek Royal HaskoningDHV d.d. 19 maart 2019;
2. Brief Arcadis d.d. 18 maart 2018;
3. Onderzoek BMC d.d. 19 maart 2019;
4. Rapportage Toegepast Zand d.d. 19 maart 2019.